

Ungas levnadsvillkor i Gagnef

Sammanställning av resultat
LUPP 2021
Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Innehållsförteckning

Förord	3
Kommunfullmäktiges övergripande mål.....	4
Kommunens ungdomspolitiska program	5
Sammanfattning	8
A. Du och din familj.....	9
B. Fritid	11
C. Skola	13
D. Politik och samhälle	16
E. Trygghet.....	18
F. Hälsa	20
H. Framtid.....	22
Deltagande kommuner nationellt.....	23

I Gagnefs kommun arbetar vi målinriktat för att man ska kunna bo, leva och verka tryggt och säkert alla timmar – överallt. Att kommunens invånare ska leva oberoende och självständiga liv där individens egna resurser tas till vara och att stöd, vård och omsorg ges utifrån den enskildes behov.

Gagnefs kommun ska vara öppen, tillgänglig och jämlik och det ska vara enkelt att ta del av kommunens tjänster. Och förutsättningarna ska vara goda för lärande, i livets alla skeden.

Det här är några av de övergripande mål som Gagnefs kommunfullmäktige har beslutat om och de omfattar självklart också våra ungdomar. Därför är den här LUPP-undersökningen, som omfattar ungdomar i årskurs 7-9, väldigt viktig som en indikation på hur ungdomarna i kommunen upplever sin livssituation. Den ger oss värdefull kunskap och är en viktig del i Gagnefs kommuns arbete med att tillvarata ungas kunskap och engagemang.

Generellt kan vi konstatera att ungdomarna i kommunen är nöjda med sin livssituation, även om det finns områden som kräver mer analys och där det finns förbättringspotential. Exempelvis kan vi konstatera att intresset sjunker för att var med och påverka i frågor som rör din kommun. Likaså sjunker intresset för politik, för samhällsfrågor i allmänhet och för vad som händer i andra länder. Allt färre anger också att de har mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen.

Jag vill att nämnder och förvaltningar ska använda den här LUPP-undersökningen som underlag och indikator för fortsatt analys kring vad vi behöver arbeta vidare med när det gäller ungdomarnas levnadssituation i kommunen.

Jag vill också tacka alla ungdomar som har svarat på enkäten. Era svar är mycket värdefulla för att vi ska kunna vara framgångsrika i arbetet med att göra Gagnefs kommun till en ännu bättre kommun att bo och leva i.

Fredrik Jarl

Kommunstyrelsen ordförande

Kommunfullmäktiges övergripande mål

1. Invånar–brukarperspektiv

I Gagnefs kommun kan man bo, leva och verka tryggt och säkert dygnet alla timmar – överallt.

I Gagnefs kommun lever invånarna ett oberoende och självständigt liv där individens egna resurser tas till vara. Stöd, vård och omsorg ges utifrån den enskildes behov.

Gagnefs kommun är öppen, tillgänglig och jämlik där det är enkelt att ta del av kommunens tjänster.

I Gagnefs kommun är förutsättningarna goda för lärande i livets alla skeden.

2. Medarbetarperspektiv

I Gagnefs kommun samverkar medarbetarna över förvaltnings-gränserna och känner arbetsglädje och delaktighet.

3. Ekonomiskt perspektiv

I Gagnefs kommun bedrivs verksamheterna ansvarsfullt och kostnadseffektivt.

4. Utvecklingsperspektiv

I Gagnefs kommun finns trivsamt boende för alla generationer i attraktiva miljöer.

I Gagnefs kommun uppmuntras nytänkande, entreprenörskap och främjas allas möjlighet till arbete och meningsfull sysselsättning.

Gagnefs kommun är en professionell samarbets- och samverkanspartner som ser möjligheter före hinder.

Gagnef är en ekologiskt hållbar kommun där det är enkelt att vara miljövänligt.

5. Finansiellt perspektiv

Kommunen ska varje år uppnå ett överskott på 2% räknat som andel av "summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning" inklusive eventuell balanskravsutjämning.

Kommunen ska uppnå positivt eget kapital inklusive pensionsförpliktelser senast 2024.

Kommunkoncerners låneskuld per invånare får inte överstiga 60 tkr under perioden fram till 2024 och ska vara under 45 tkr per invånare år 2024.

Kommunkoncernens soliditet exklusive pensionsförpliktelser får inte understiga 20 procent under perioden fram till 2024 och ska var över 27 procent år 2024

Ungdomspolitiskt program för Gagnefs kommun 2020 - 2023

Antagen av kommunfullmäktige 2020-09-28

I Gagnefs kommun ska ungdomar uppleva att de har goda förutsättningar att bo, leva och verka. Unga ses som en resurs och deras drivkraft tas väl tillvara inom de olika förvaltningarna och inom politiken.

Programmet ska säkerställa att ungdomsperspektivet beaktas när beslut tas som på något sätt rör unga, ungdomsperspektivet innebär att unga ska betraktas som en mångfald unika individer. Unga ska ges möjlighet att vara delaktiga och att ha inflytande.

Förvaltningar och politiken ska tillsammans arbeta för att skapa möjligheter för unga att göra sina röster hörda och att de blir lyssnade på.

Målgruppen för programmet är ungdomar 13 - 25 år.

Uppföljning av arbetet med målen

Gagnefs kommun har beslutat att genomföra enkätundersökningen Lupp vart tredje år, den kommer att genomföras hösten 2021. Under hösten 2020 kommer unga i årskurs 7 – 9 få svara på indikatorerna med hjälp av ett digitalt verktyg. Ett ungdomsforum genomförs varje termin där politiker träffar barn och ungdomar från årskurs 6–9 för att diskutera aktuella eller strategiska frågor.

Kommunstyrelsens ansvar

Övergripande ansvar gällande antagande, implementering, uppföljning och revidering. Samordnande roll som innefattar att vara förvaltningar och nämnder behjälplig i arbetet med att ta fram prioriterade områden att arbeta med, omvärldsbevaka och samordna eventuella utbildningsinsatser.

Nämnders ansvar

Respektive nämnd har ett ansvar för att ta fram prioriterade områden som förvaltningen ska jobba med för att uppfylla målen i ungdomspolitiska programmet, vilka fastställs av kommunfullmäktige i samband med det årliga beslutet om verksamhet och budget. Uppföljning och utvärdering sker i samband med årsredovisningen.

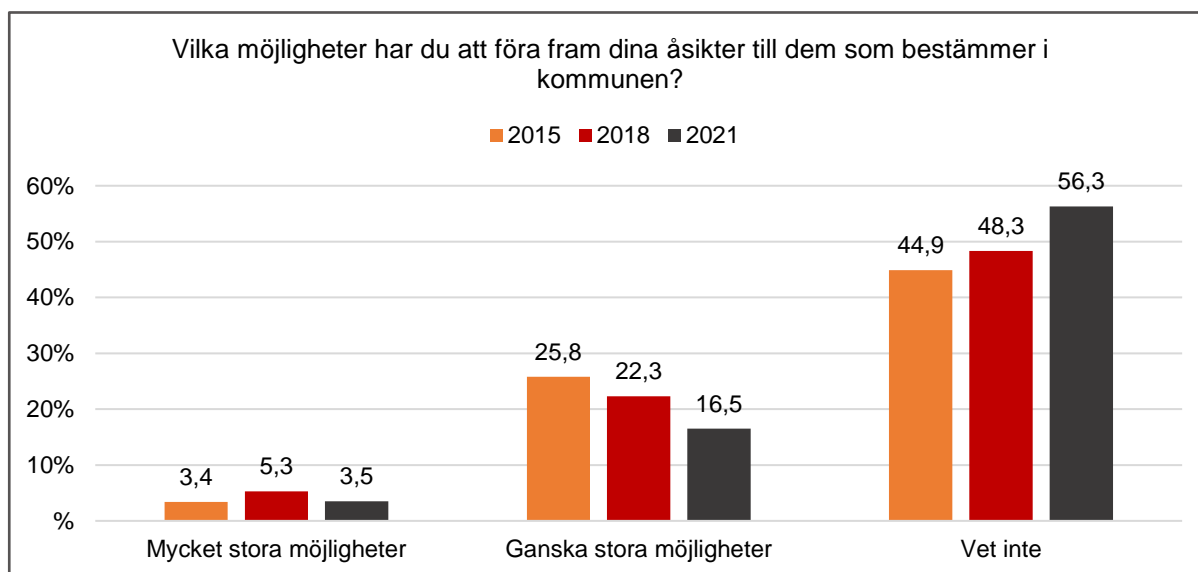
Mål 1: Unga i Gagnef ska känna att de har goda möjligheter att påverka såväl sina egna liv som kommunens utveckling, de ska ha kunskap om hur de kan påverka i frågor som intresserar dem. Kommunen ska utveckla kommunikationen mellan unga och beslutsfattare, det ska vara enkelt att kunna påverka och ha inflytande. Unga ska uppleva att de blir sedda och lyssnade på.

Mål 2: Unga ska känna att tillvaron är meningsfull, att de blir sedda och lyssnade på. Unga i Gagnefs kommun ska känna framtidstro. Indikatorer för uppföljning av målen är frågor i Lupp.

Indikatorer på mål 1.

Fråga i Lupp: Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Här är svarsalternativen *Mycket stora möjligheter*, *Ganska stora möjligheter*, *Ganska små möjligheter*, *Mycket små möjligheter* eller *Vet inte*. Målet är att minska antalet som svarar *Vet inte* och höja antalet som svarar *Mycket stora möjligheter* och *Ganska stora möjligheter*.

Utfallet är negativt. Sedan 2015 upplever färre ungdomar att de har stora möjligheter att föra fram sina åsikter, killar upplever i större utsträckning än tjejer att de har *stora möjligheter* att påverka. Andelen som svarar *Vet inte* har ökat varje år, fler tjejer som upplever att de *inte vet* vilka möjligheter de har.

Fråga i Lupp: Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?

Några av svarsalternativen är *Någon jag känner*, *Politiskt parti eller politiskt ungdomsförbund*, *Tjänstemän eller politiker* och ett svarsalternativ är *Vet inte*. Målet är att minska antalet som svarar *Vet inte*.

Utfallet är negativt. 10% fler svarar *Vet inte* jämfört med 2018. Ingen anmärkningsvärd skillnad mellan tjejer och killar eller mellan skolorna.

Indikatorer på mål 2

Fråga i Lupp: Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna, - Politiker och – Vuxna i allmänhet? Målet är att höja antalet som svarar *Ganska/mycket stort förtroende*.

Utfallet är positivt, utfallet var något lägre jämfört med 2015 men högre jämfört med 2018.

Fråga i Lupp: Hur ser du på framtiden? Svartalternativen på frågan är *Mycket positivt*, *Ganska positivt*, *Ganska negativt* eller *Mycket negativt*. Målet är att öka andelen som svarar *Ganska/mycket positivt*

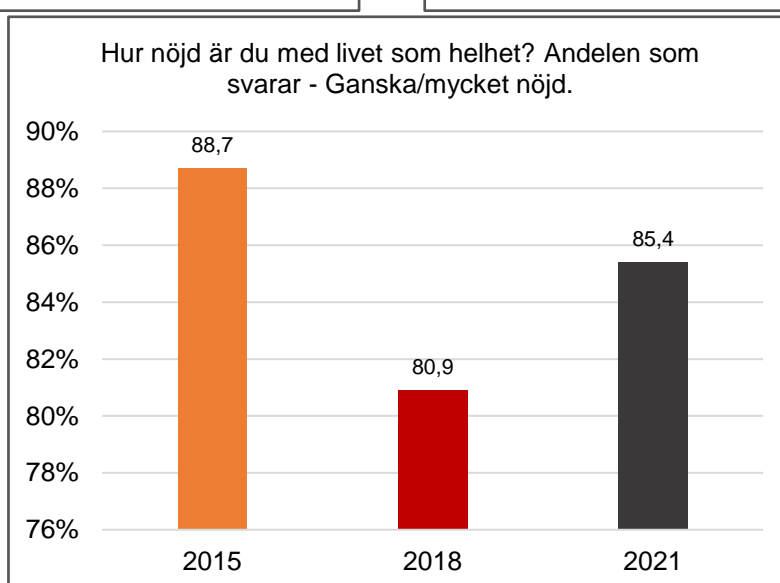
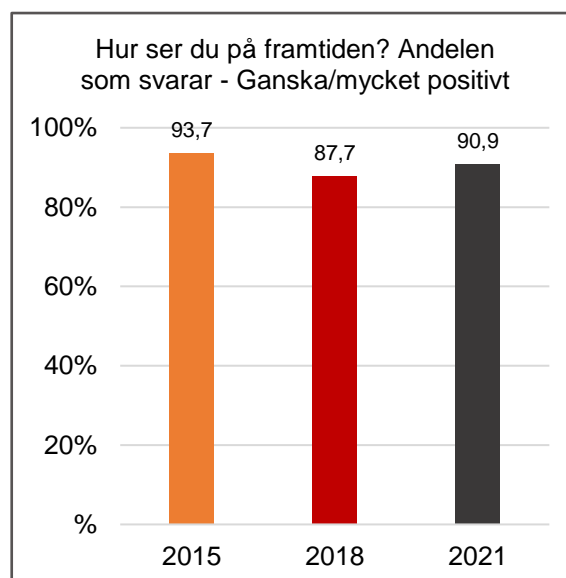
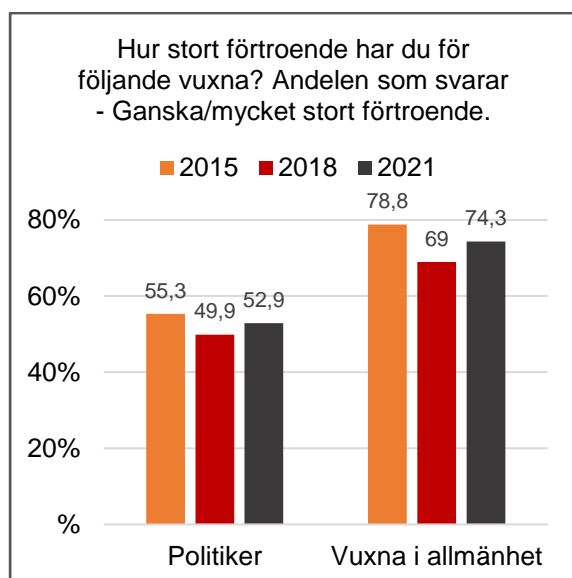
Utfallet är positivt. Skillnaderna är små i jämförelse med tidigare år. I den här frågan skiljer sig inte killar och tjejer åt nämnvärt.

Fråga i Lupp: Hur nöjd eller missnöjd är du med livet som helhet

Svartalternativen på frågan är *Mycket nöjd*, *Ganska nöjd*, *Ganska missnöjd* eller *Mycket missnöjd*. Målet är att öka andelen som svarar *Mycket nöjd* och *Ganska nöjd*.

Utfallet är positivt. Andelen som är nöjd med livet som helhet har ökat sedan 2018.

Killar uppger att de är mer nöjda med livet som helhet än tjejer.

Sammanfattning

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och är en enkät som besvaras av unga, undersökningen tillhandahålls av MUCF, Myndigheten för ungdom och civilsamhällesfrågor.

Gagnefs kommun har genomfört luppundersökningen vid fem tidigare tillfällen, första tillfället år 2012. Den genomförs i årskurs 7–9 under skoltid. Kommunens gymnasieungdomar årskurs 2 har möjlighet att besvara enkäten på den gymnasieskola de går, svarsfrekvensen är låg så dessa resultat redovisas inte. Syftet med enkäten är att få kunskap om ungas levnadssituation, ungdomspolitik bygger på kunskap om unga och lupp är en del i det arbetet. Enkäten är uppbyggd på åtta olika områden och innehåller sammanlagt ett sextiototal frågor, ungdomarna gör en fantastisk insats när de delar med sig av kunskapen om hur det är att vara ung i Gagnefs kommun i nutid. 2021 genomfördes Luppundersökningen i alla 15 länets kommuner, nationellt genomfördes den i 49 kommuner. I sammanställningen redovisas resultaten i jämförelse med kommunens luppresultat från 2015 och 2018, att jämföra med resultat från tidigare år är inte möjligt då luppenkäten har uppdaterats med vissa förändringar i frågeställningar och/eller svarsalternativ.

Svarsfrekvens

Av 407 elever i Gagnefs kommun åk 7 – 9 har 323 deltagit i enkäten, det innebär en svarsfrekvens på ca 79 %. Alla enskilda frågor har inte 100 % svarsfrekvens och det kan bero på olika saker, ungdomen har inte velat eller kunnat svara. De svarande får uppge vilket kön som stämmer in bäst på dem alternativen är tjej, kille eller annan könstillhörighet. De som uppgett annan könstillhörighet är så få att deras svar inte kan redovisas separat i resultaten.

Genomförandet

Undersökningen har genomförts på skoltid, ungdomssamordnaren har deltagit vid alla tillfällen. Enkäten är anonym och de flesta enkäter har besvarats digitalt på webben. Enkäten finns vid behov översatt på flera olika språk och en uppläsfunktion finns tillgänglig i webbenkäten. Att besvara enkäten är frivilligt men svaren som kommunen får från ungdomarna är viktiga och ungdomssamordnaren har besökt alla klasser för att informera om vikten av att svara och att svara ärligt, deras svar kommer att ligga till grund för beslut som tas och då är det viktigt att besluten tas på rätt grunder. Undersökningen genomförs i kommunen vart tredje år, det är då viktigt att komma ihåg när resultaten jämförs över tid att det vid varje undersökningstillfälle är nya individer som svarar, endast de som går i åk 8 vid undersökningstillfället får chansen att svara igen i Åk2 på gymnasiet.

Uppföljning av resultat

LUPP-resultaten 2021 ska ses som ett arbetsdokument och fungera som ett verktyg för det fortsatta ungdomsarbetet i Gagnefs Kommun. Analysen av resultaten genomförs med fördel av kommunens olika förvaltningar/verksamheter utifrån intresse av de olika områden som besvarats i enkäten. Ungdomar bör tas med i analysarbetet.

Alla resultat med uppdelning på skolor, kön och årskurs finns att tillgå för kommunens verksamheter. Kommunens ungdomssamordnare finns tillgänglig för stöd i arbetet med att analysera och utarbeta en åtgärdsplan för de förvaltningar/verksamheter som önskar.

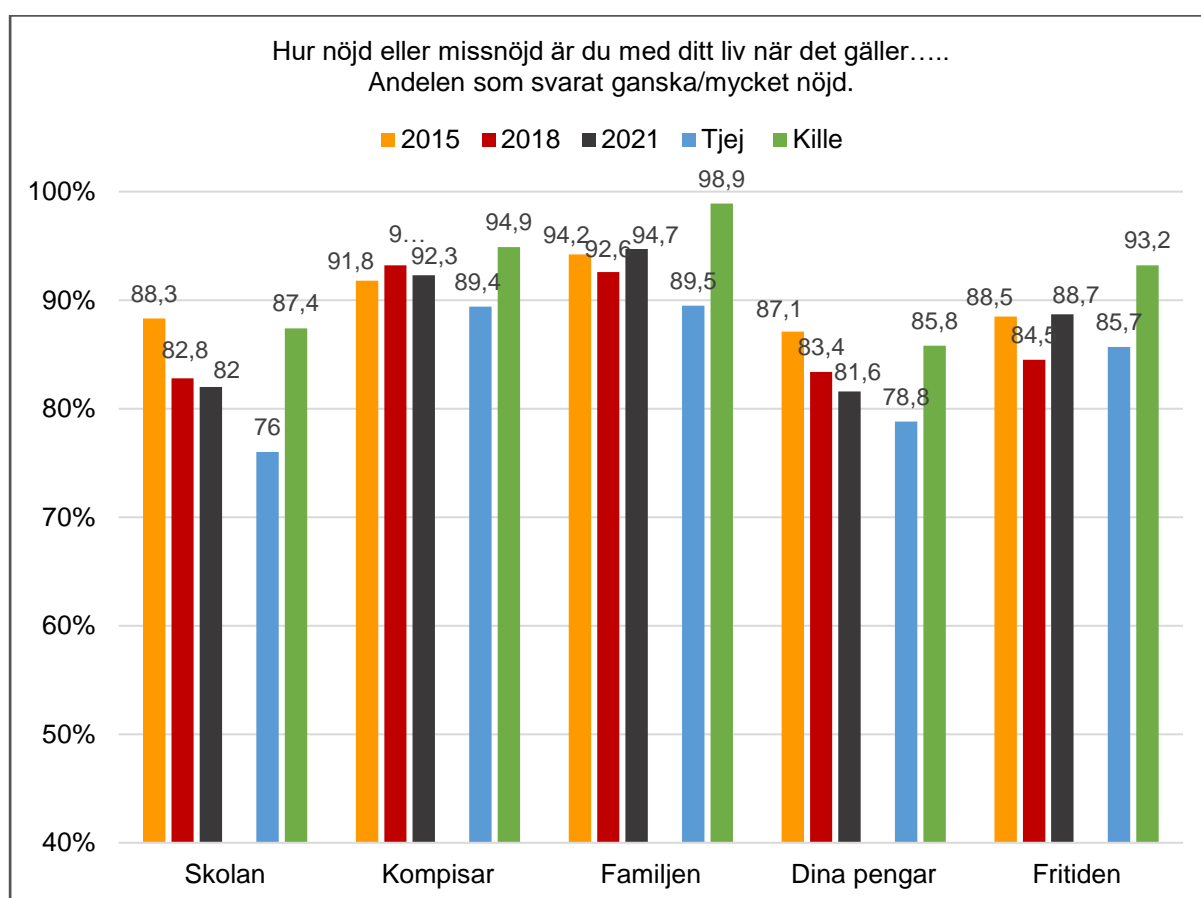
A. Du och din familj

Bakgrundsfrågor om ungdomens och dennes familj, när det gäller frågor om föräldrar bestämmer den svarande själv vem/vilka som hen anser vara föräldrar.

92,5% av de svarande uppger att de är födda i Sverige och av de som är födda i ett annat land så har 50% bott 4 år eller längre i Sverige

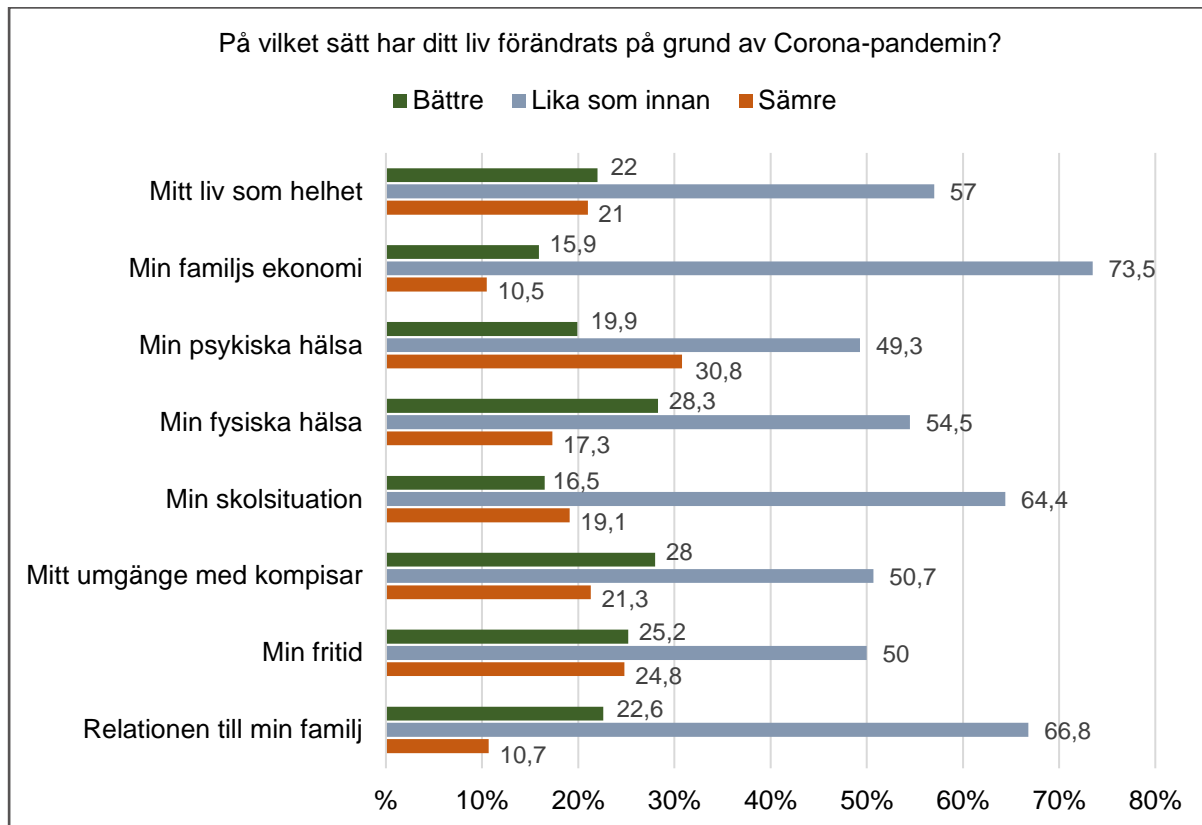
De ungdomar som svarat är i stort sett nöjda med sina liv när det gäller de områden som efterfrågas, killar är mer nöjda än tjejer inom de flesta områden men skillnaderna är inte stora.

När det gäller familjens ekonomi är 90,3% av de svarande *inte oroliga*, 93,2% uppger att de *inte* behövt avstå från att göra något eller att köpa något på grund av att familjen inte haft råd. Men de uppger att de är mindre nöjda med *sina egna pengar*.

På vilket sätt har de svarande påverkats av Corona-pandemin

Pandemin har inte försämrat livet för det stora flertalet av unga som besvarat enkäten. Det som har blivit sämre är den psykiska hälsan, fler tjejer än killar har den upplevelsen. För övrigt upplevs många saker som efterfrågats vara lika som innan eller till och med förbättrats under Corona-pandemin.

B. Fritid

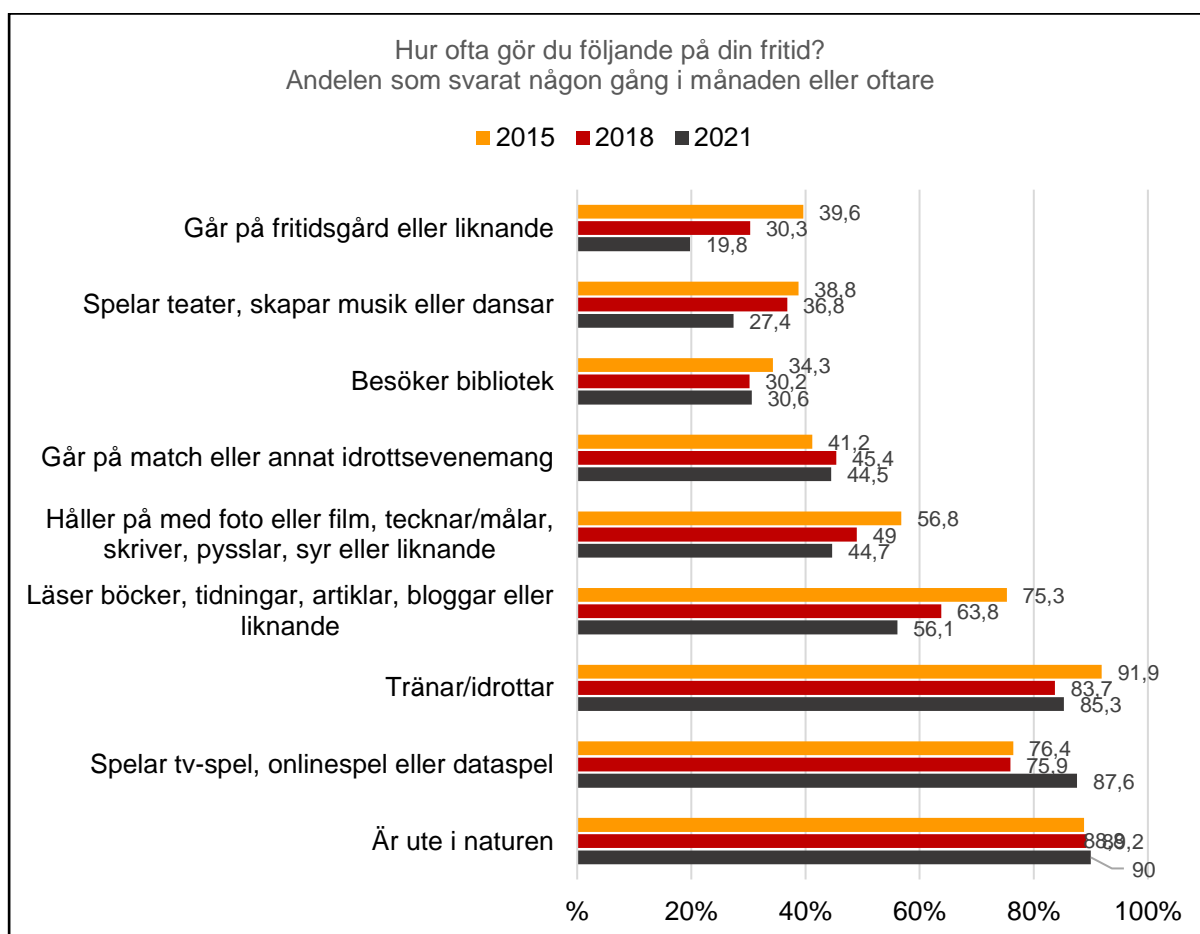
Hur unga upplever sin fritid, vad de gör och vad de vill ha ut av sin fritid. Med fritid menas tiden utanför skolarbetet.

71,2% av de svarande uppger att det finns *ganska* eller *väldigt mycket* att göra på fritiden, en positiv trend. En stadig ökning sedan 2015 då 64,7% svarade *ganska* eller *väldigt mycket*. På frågan om de tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor svarar 26,1% *Ja*, det är färre som saknar fritidsaktiviteter än 2015 då 32,7% svarade *Ja*.

På frågan om de finns saker att göra men att det är svårt att ta sig till aktiviteten svarade 43,8% att det *stämmer delvis* eller *helt*, 2018 var den siffran 51,7%. Det är färre som upplever att de *inte* kan ta sig till fritidsaktiviteter, förklaringen till detta kan bero på flera orsaker. Utför de sina aktiviteter i sitt närområde eller får de får skjuts i större utsträckning? Kollektivtrafiken är inte utökad så det är inte förklaringen.

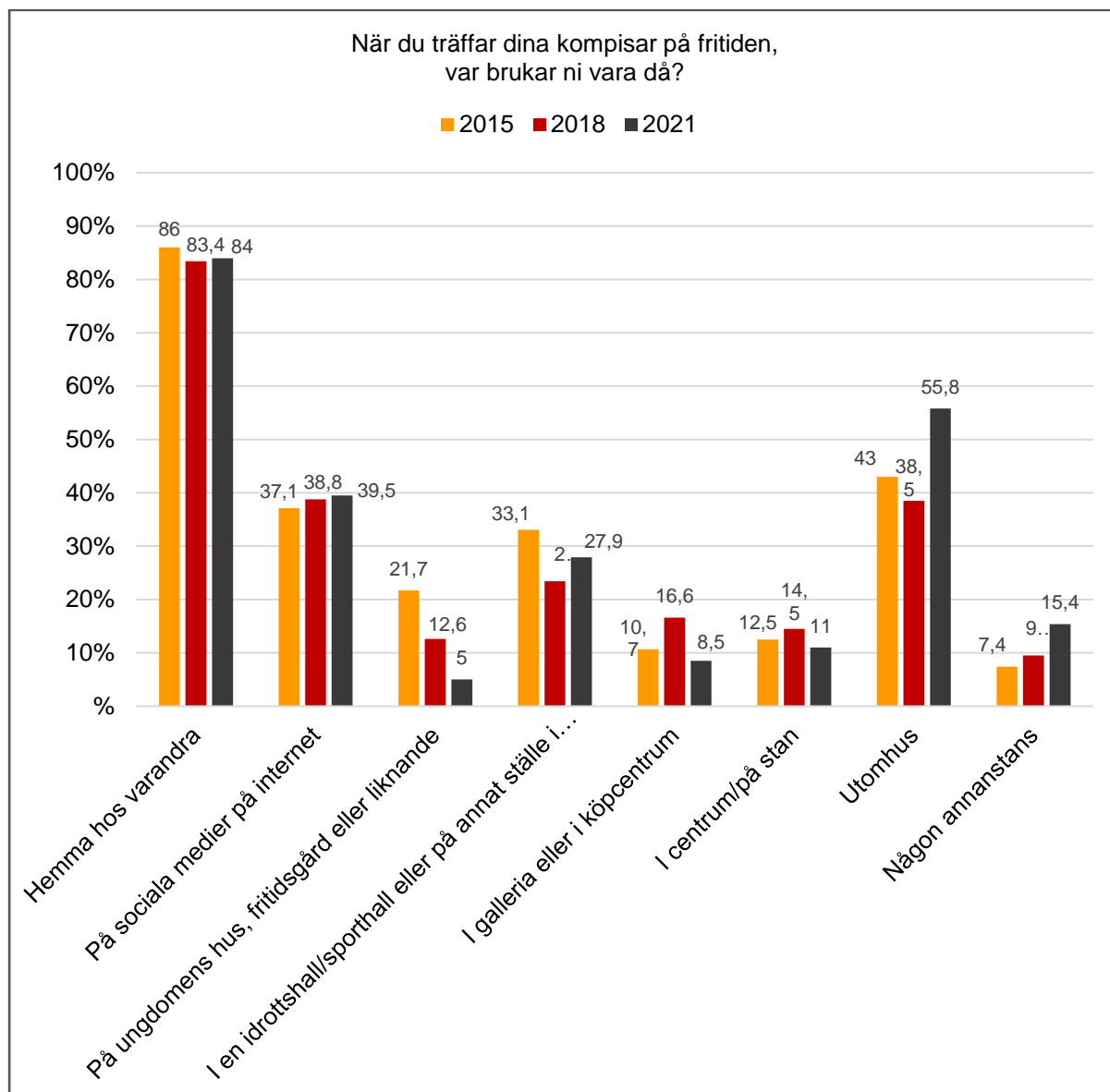
På frågan hur ofta de gör saker på sin fritid uppger 71,3% att de tränar/idrottar *minst en gång i veckan*, 2015 var den siffran 82,2%, en nedåtgående trend. Andelen som svarar *någon gång i månaden* har ökat.

Övrigt som flera uppgett att de sysselsätter sig med på sin fritid är motorsport, hästar och ridning, lyssna på musik med mera.

Var håller ungdomarna till på sin fritid?

De unga som svarat på enkäten träffas oftast hemma hos varandra, på sociala medier, utomhus eller i samband med idrottsutövning. De träffas mer sällan i köpcentrum, på fritidsgård eller i centrum jämfört med 2018. I kommunen saknas café vilket många ungdomar efterfrågar, när de uppger att de träffas på café får vi utgå från att de åker till en annan kommun, detsamma gäller för köpcentrum och galleria.

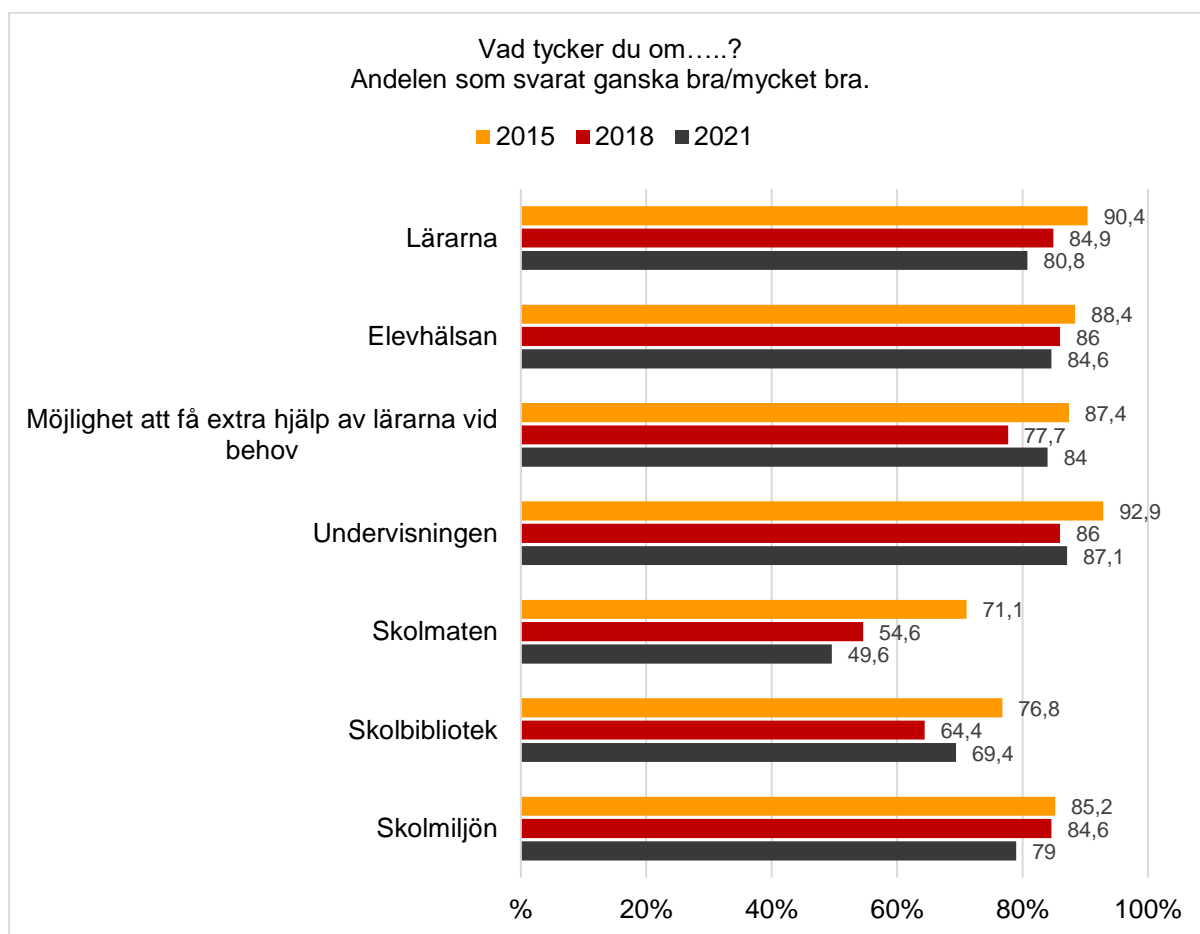

C. Skola

Vad tycker unga om sin skola. Vad är bra, vad kan förbättras? Hur delaktiga är ungdomarna i skolan och hur delaktiga *vill* de vara?

82% uppger att de är *ganska* eller *mycket nöjda* med skolan det är liknande resultat som 2018, något lägre jämfört med 2015.

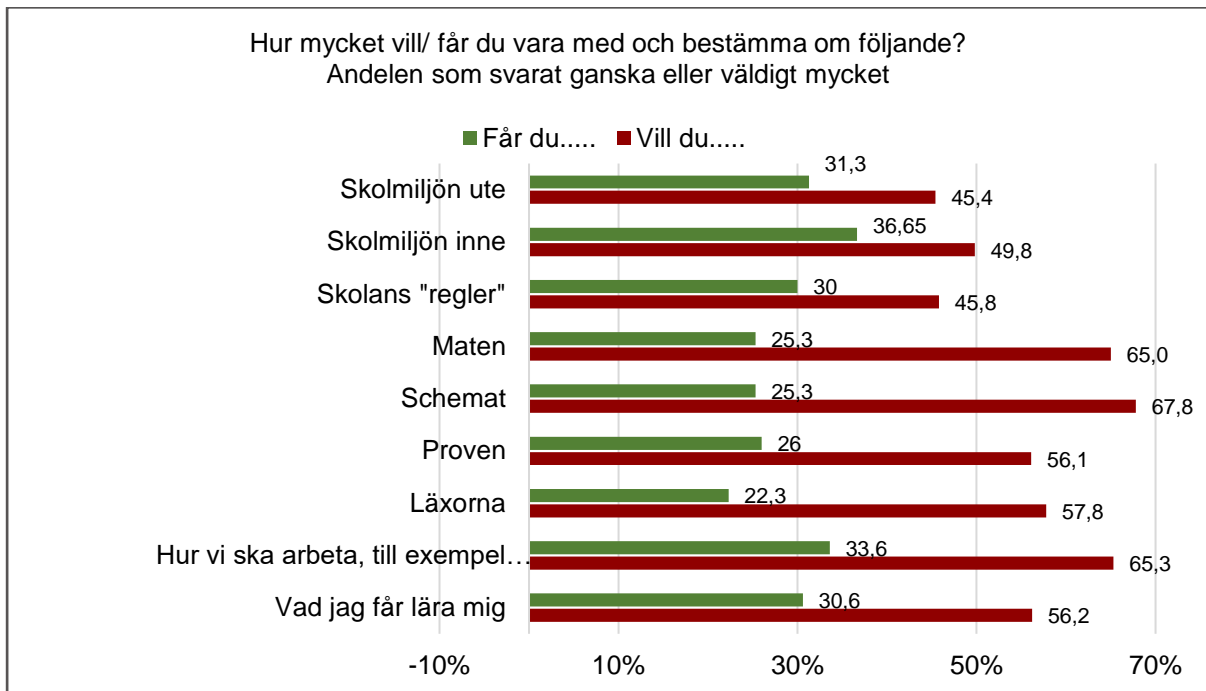
De flesta av ungdomarna tycker att lärarna och undervisningen är *mycket bra* eller *ganska bra*, när det gäller skolmaten svarar 49,6% att den är mycket bra eller ganska bra, den siffran var 71,1% 2015. Möjlighet ges att svara *Vet inte*, förvånansvärt många har valt det svarsalternativet och det måste man ha med sig när man analyserar svaren.

Inflytande och delaktighet i skolan

Det är tydligt att de unga vill vara med och bestämma i större utsträckning än de upplever att de får.

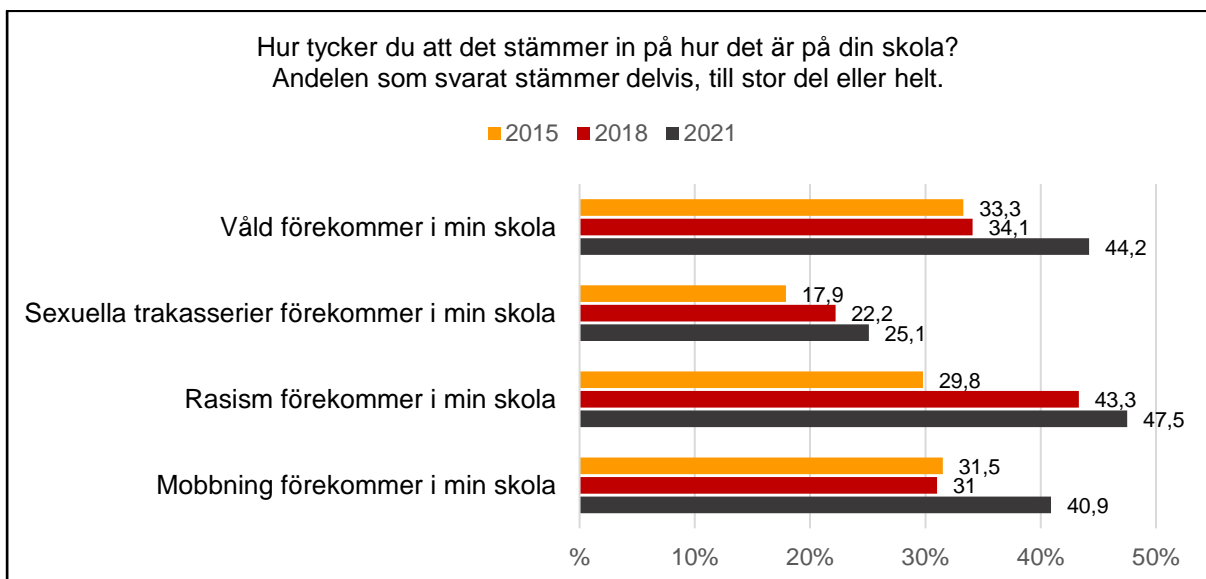
Schemat, hur de ska arbeta och maten är det som de helst vill vara med och bestämma om. Inom alla områden har *viljan* att vara med och bestämma minskat sedan 2018, när det gäller vad de svarande upplever att de *får* vara med och bestämma så har det ökat gällande schemat, maten, skolans regler och skolmiljön inne.

Trygghet i skolan

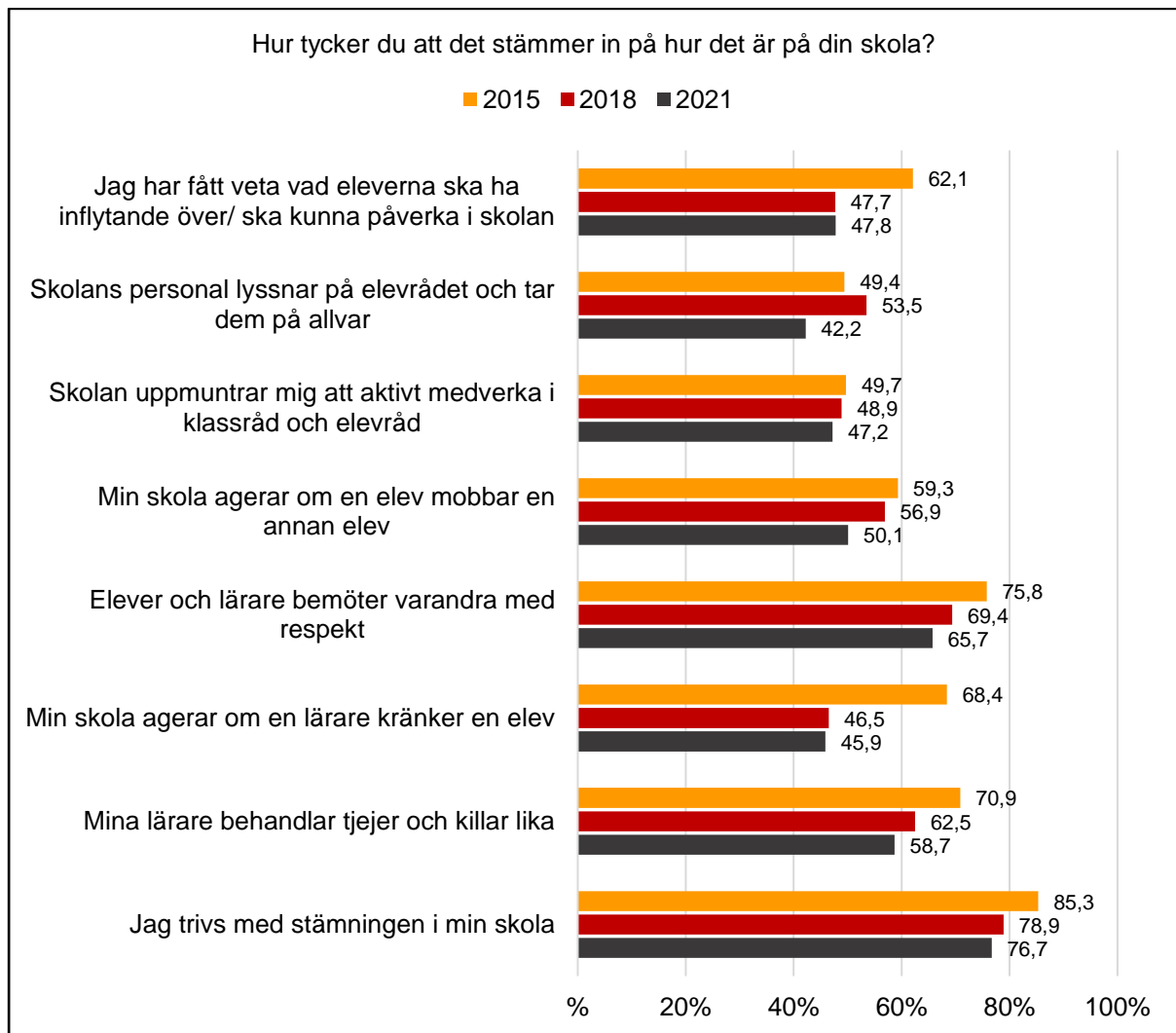
26% av de svarande uppger att de blivit mobbad, trakasserad eller utfryst de senaste sex månaderna. 79,3% av dem som blivit utsatta uppger att de blivit det i skolan och då till största delen av andra elever

Andelen som upplever att våld, mobbing, rasism och sexuella trakasserier förekommer på deras skola har ökat sedan 2015. 88,8% uppger att de oftast/alltid känner sig trygga i skolan. 94,9% uppger att de oftast/alltid känner sig trygg på väg till och från skolan

Trivsel i skolan

76,7% av de svarande är nöjd med stämningen på skolan, många väljer svarsalternativet *Vet inte*.

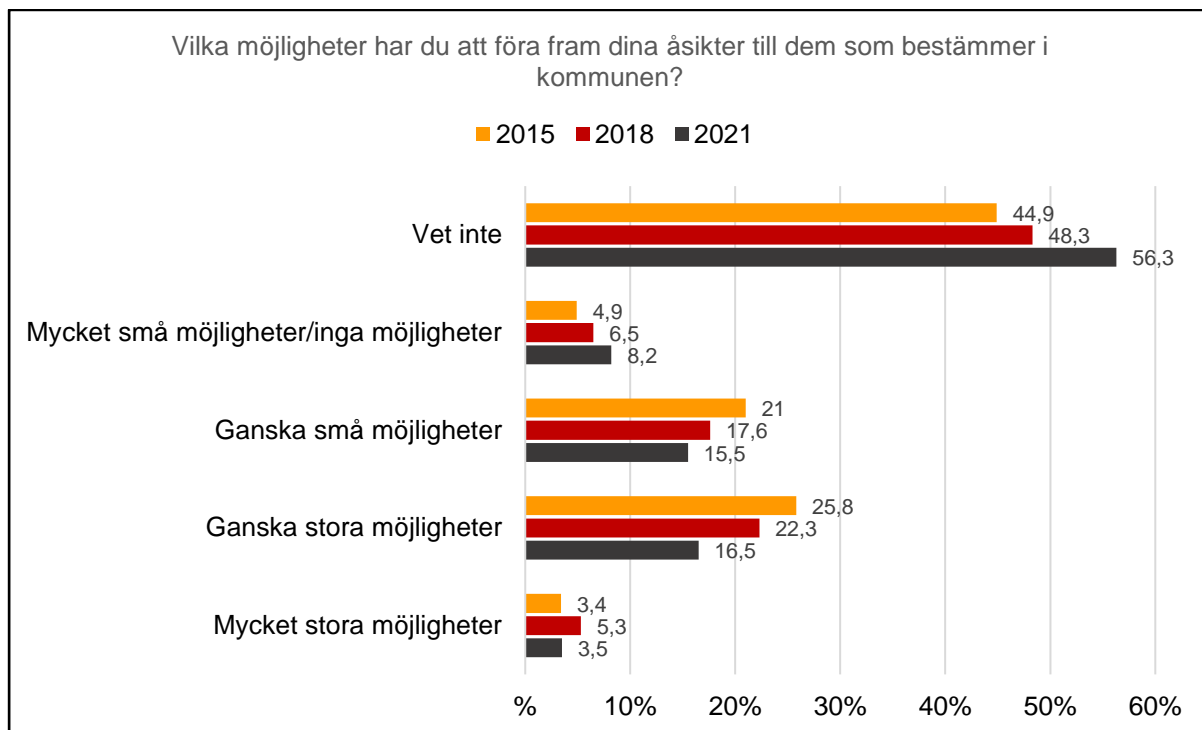
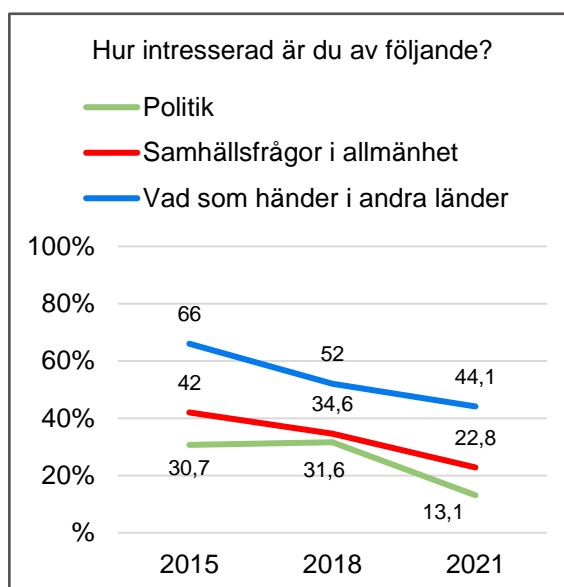
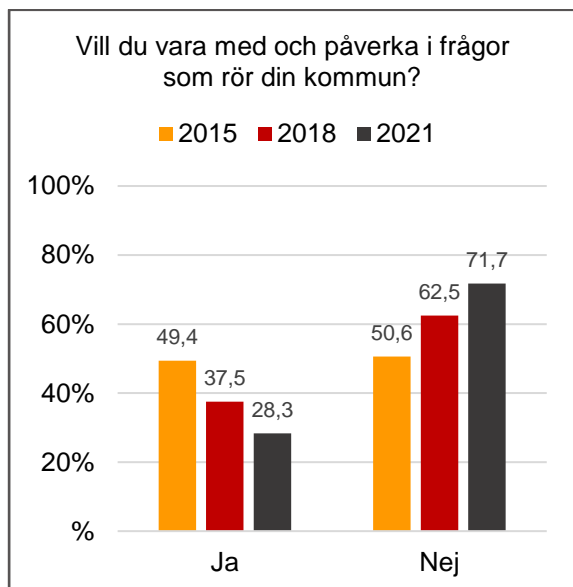

D. Politik och samhälle

Hur ser de unga på möjligheten att påverka i kommunen, vill de påverka?

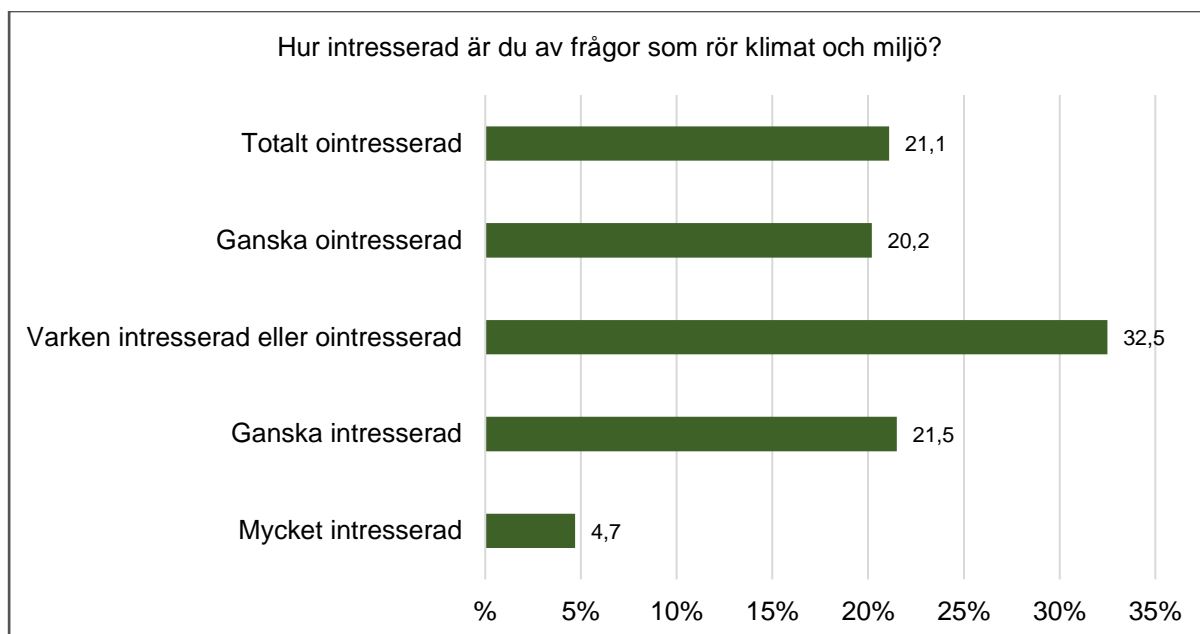
Viljan att vara med och påverka i kommunen har sjunkit sedan 2015.

Bland de som svarat att de vill vara med och påverka uppger 43,2% att de inte vet vart de ska vända sig för att *kunna* påverka. Det är många som svarar att de inte vet vilka möjligheter de har att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer. Bland de som svarar att de inte vill vara med och påverka är ointresse den största anledningen.

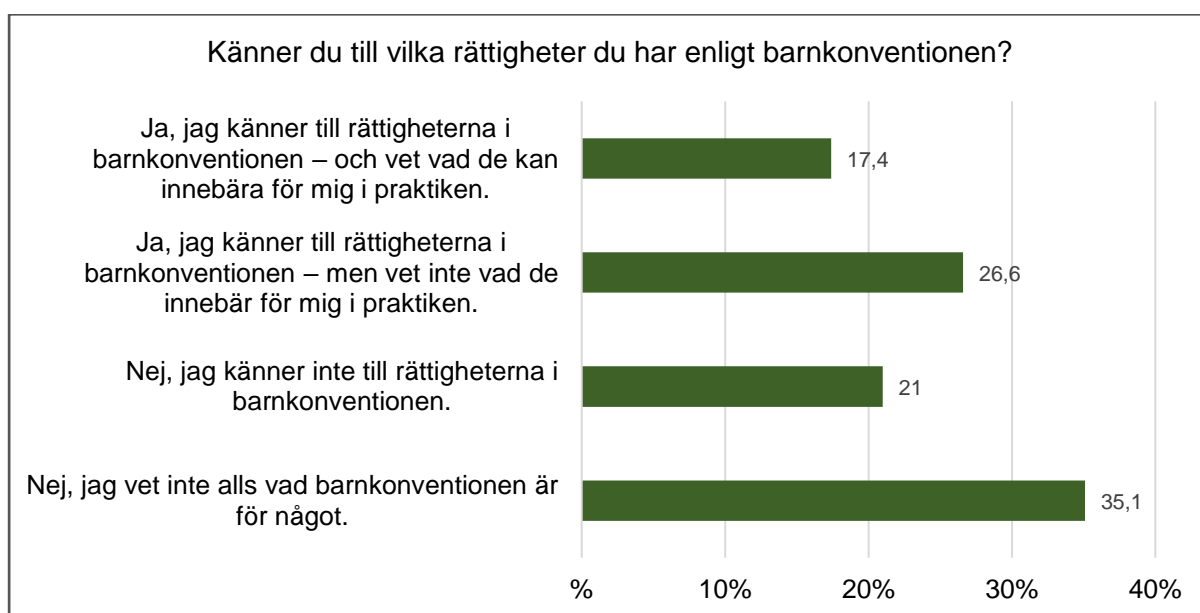
Klimat och miljö

Frågan som rör klimat och miljö fanns inte 2018. Svaren som Gagnefs kommuns ungdomar ger i den här frågan bör väcka många frågeställningar inom kommunen och i samhället. Vad är det som gör att de flesta unga i åk7 – åk9 inte är intresserad av ett område som är högst aktuellt, lokalt som globalt? Hur kan kommunens verksamheter tillsammans väcka intresset hos våra barn och unga?

Barnkonventionen

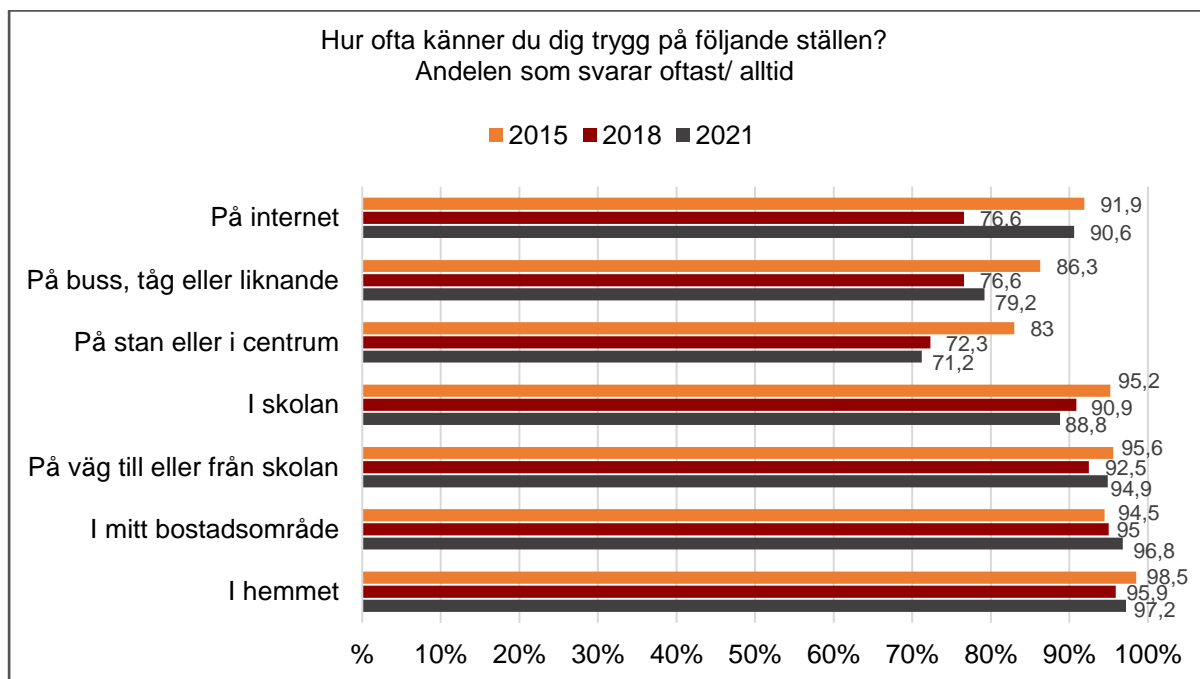
Alla barn och unga som växer upp i Sverige ska ha samma möjligheter att leva, utvecklas och må bra. En förutsättning är att alla barn och unga känner till sina rättigheter så att de lättare kan påverka sina liv. Tanken är att alla barn och unga ska växa upp med barnkonventionen och lära sig om sina rättigheter både i samhället, i skolan, i hemmet, och bland vuxna och andra barn och unga. Barnkonventionen är lag i Sverige sedan 2020. 56,1% svarar att de inte känner till rättigheterna enligt barnkonventionen, 35,1% vet inte vad barnkonventionen är för något.

E. Trygghet

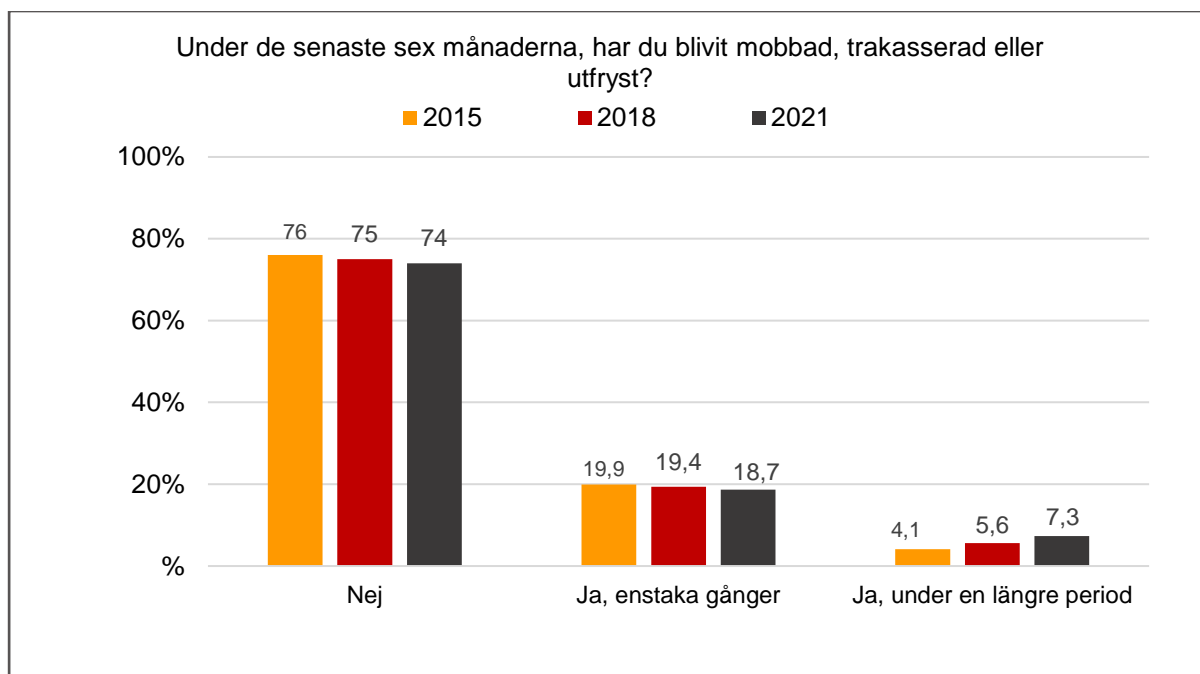
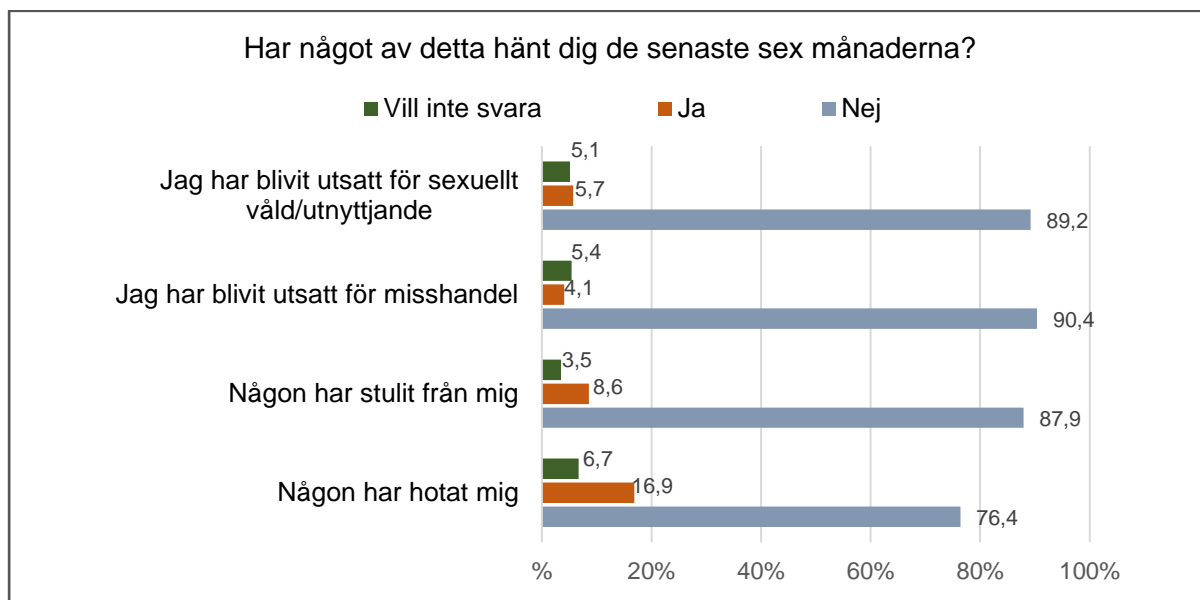
Ungdomarna som besvarade enkäten känner sig i hög grad trygga. År 2020 genomfördes en workshop bland elever på Mockfjärdsskolan med koppling till luppsvaren 2018. När det gäller frågan om stan eller centrum var ungdomarna eniga om att svaren var kopplade till Borlänge, att svaren inte speglar centrum i någon av kommunens orter.

Killar känner sig *oftast/alltid* tryggare än tjejerna på alla ställen som efterfrågas i enkäten.

Utsatt för brott

Det är få av de svarande som uppger att de blivit utsatt för något av de brott som efterfrågas de senaste sex månaderna. Kommunens svar skiljer sig inte nämnvärt mot de nationella svaren. Möjligheten finns att svara *Vill inte svara* på den här frågan vilket kan innebära ett visst mörkertal. Tjejer uppger i högre grad att de blivit utsatta för sexuellt våld/utnyttjats än killar, tjejer har blivit mobbad, trakasserad eller utfrys i större omfattning än killar.

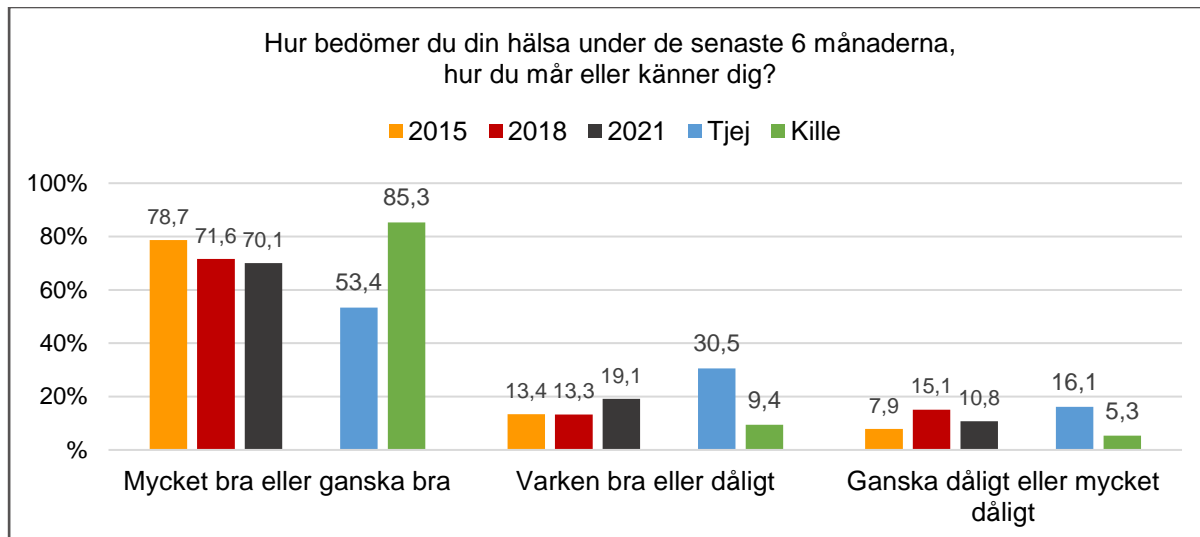

F. Hälsa

Självskattad hälsa

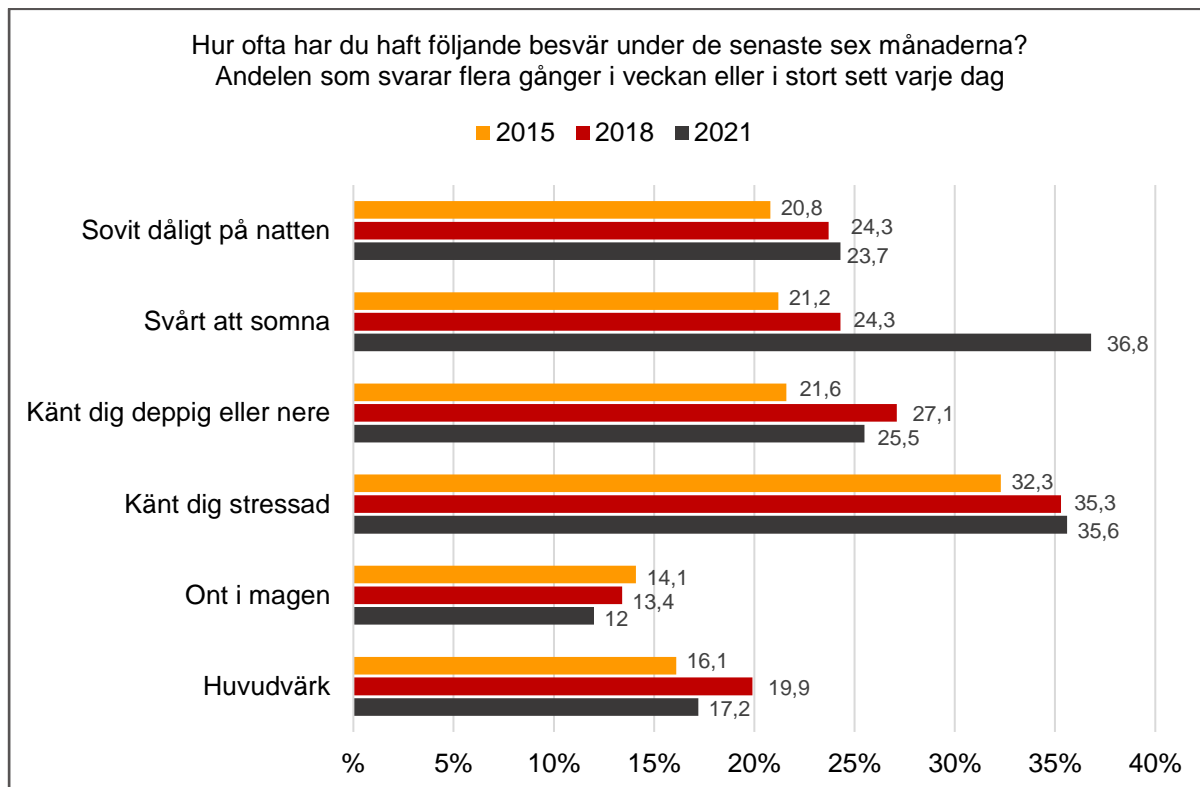
70,1% av de som svarar 2021 uppger att de mår *Mycket eller Ganska bra*, 2015 var den siffran 78,7%, killar upplever att de mår bättre än tjejer.

21% av tjejer uppger att de mår *Ganska eller Mycket dåligt*, jämfört med killarna 7,5%.

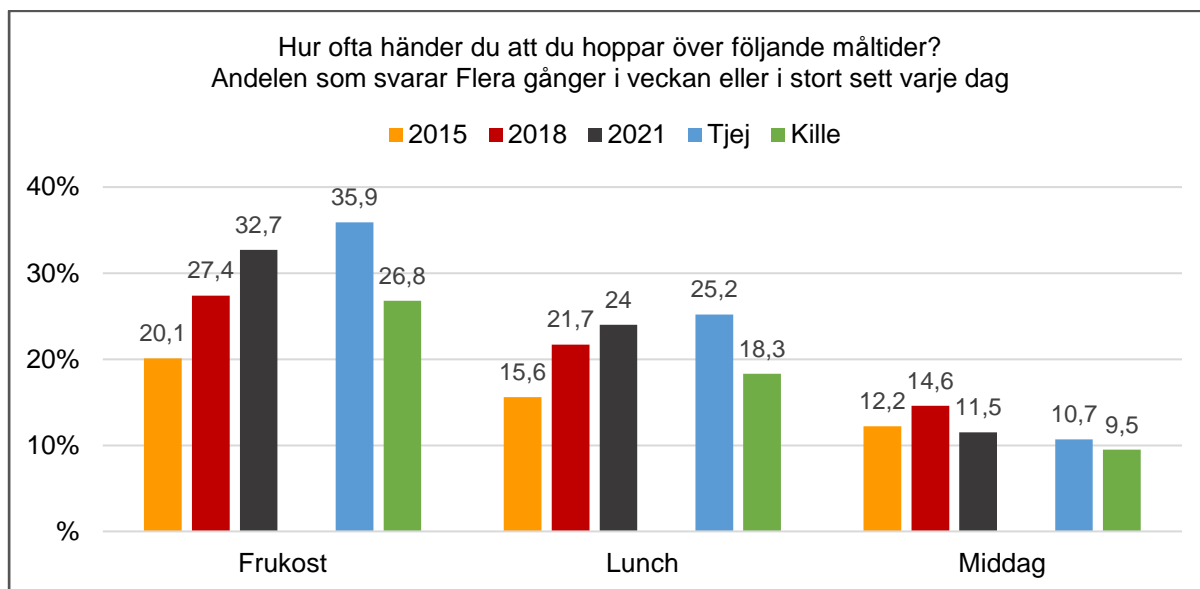
Psykosomatiska besvär

Andelen unga som uppger att de psykosomatiska besvär som huvudvärk, ont i magen och känt sig nedstämd har inte ökat sedan 2018, däremot svårigheter med att somna uppger fler än 2018. Besvär med att somna och sova dåligt på natten det besväret delar killar och tjejer i lika stor grad. Övriga besvär är ett större problem för tjejer

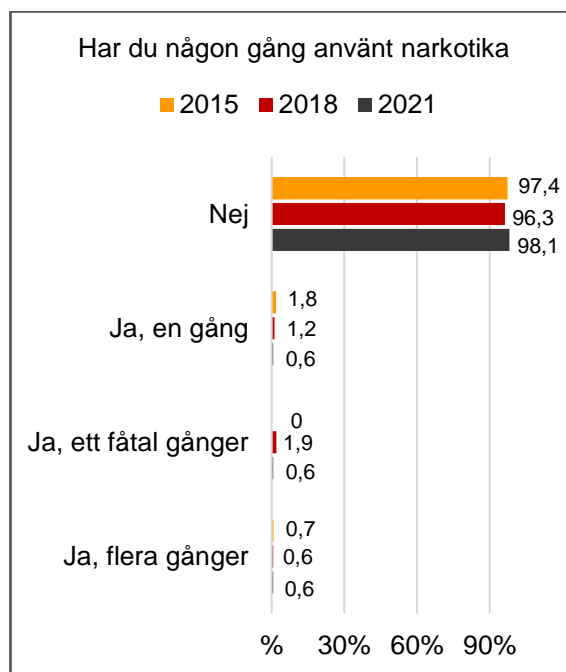
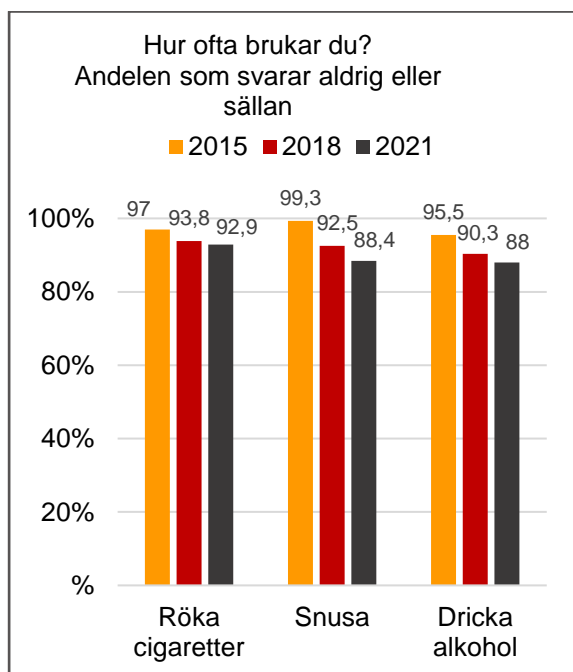
Matvanor

En av tre tjejer svarar att de hoppar över frukosten flera gånger i veckan, en av fyra tjejer uppger att de sällan äter lunch. Killar hoppar över måltider mer sällan.

Tobak och droger

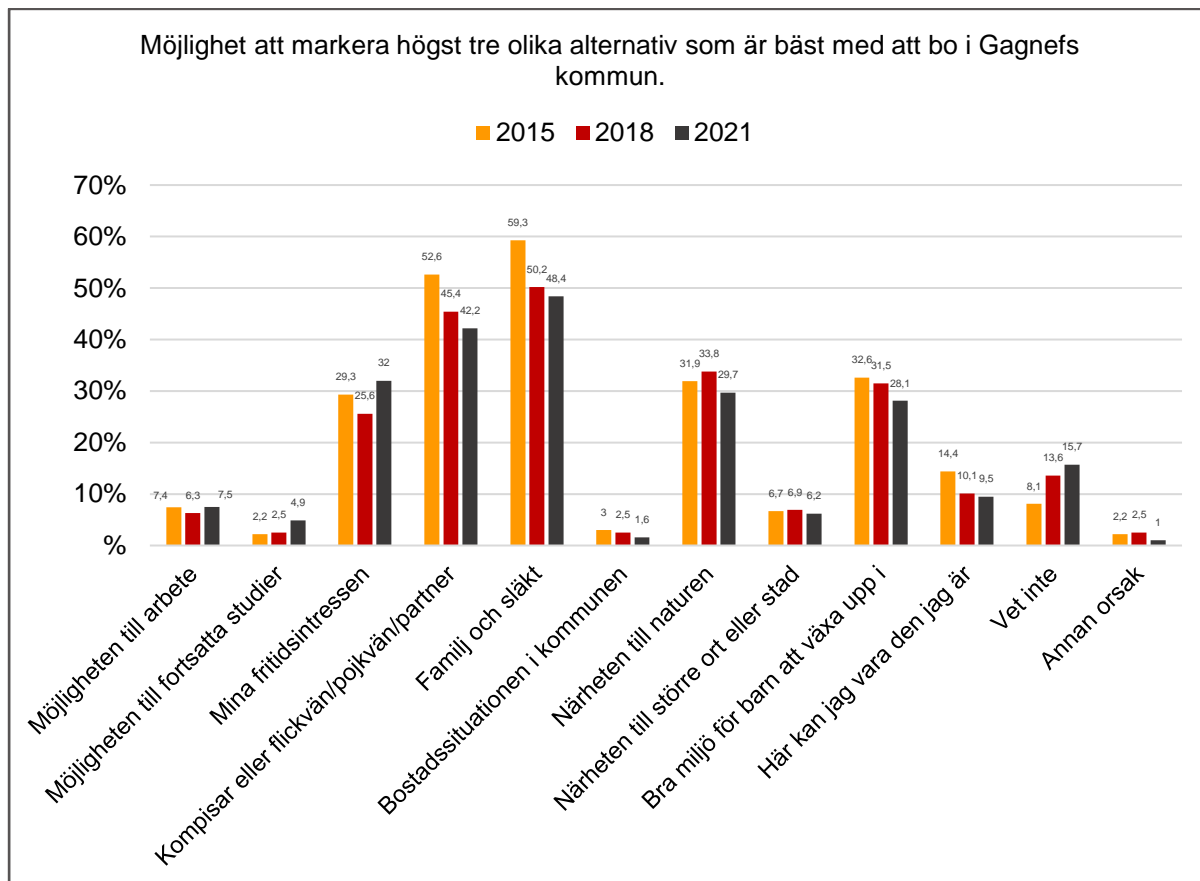
Något fler brukar tobak och alkohol 2021 jämfört med tidigare undersökningar. När det gäller narkotika är det 98,1% som svarar att de *aldrig använt narkotika*.

H. Framtid

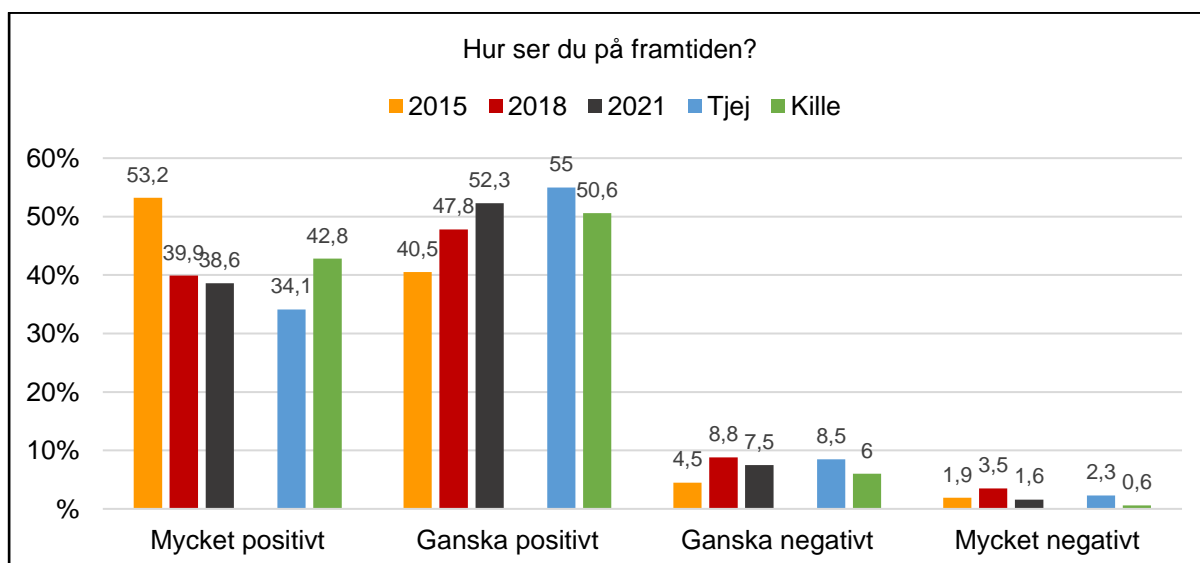
Hur ser de unga ser på sin framtid, vad de vill göra och vad de tror att de kommer att göra. 70% svarar att de vill gå en gymnasieutbildning direkt efter grundskolan, 79,4% svarar att de kommer att läsa vidare efter grundskolan men kanske inte direkt. 8% vill börja jobba direkt efter grundskolan.

På frågan om de tror att de kommer att flytta från kommunen svarar 36,4% *Ja*, 20,1% *Nej* och 43,5% svarar *Har inte tänkt på det*.

Framtidstro

90,9% av de unga som svarat på enkäten ser ganska eller mycket positivt på framtiden.

Källa: Enkätundersökningen Lupp 2021, Lokal uppföljning av ungdomspolitiken.
Enkäten tillhandahålles av Myndigheten för ungdom och civilsamhällesfrågor.
Bearbetning: Rosa Flank, Gagnefs kommun

Deltagande kommuner Lupp årskurs 7–9, 2021

Alvesta kom	Munkedals kommun
Avesta kommun	Mönsterås kommun
Borgholm kommun	Mörbylånga kommun
Borlänge kommun	Nybro kommun
Emmaboda kommun	Nyköpings kommun
Falköpings kommun	Olofström kommun
Falu kommun	Orsa kommun
Gagnefs kommun	Oskarshamns kommun
Gullspångs kommun	Rättviks kommun
Halmstad kommun	Skara kommun
Hedemora kommun	Smedjebackens kommun
Huddinge kommun	Sundsvalls kommun
Hultsfreds kommun	Sunne kommun
Hylte kommun	Säter kommun
Högsby kommun	Timrå kommun
Kalmar kommun	Torsås kommun
Karlstad kommun	Vansbro kommun
Kramfors kommun	Vimmerby kommun
Laxå kommun	Västerviks kommun
Leksand kommun	Växjö kommun
Ludvika kommun	Ånge kommun
Luleå kommun	Älvdalens kommun
Malung-Sälens kommun	Örnsköldsvik kommun
Mark kommun	Övertorneå kommun
Mora kommun	